

EL NOU MERCAT DE LES FLORS DEL TEATRE EXPERIMENTAL: L'ANTIC TEATRE. LOS 5&COLLAGE. EL PROGRAMA INTERACTIU, D'ANDREU MORTE

Xavier Padullés

Direcció: Andrés Morte. Direcció d'actors: Esteban Mihalik. Actors: Osvaldo Ayre, Alexis Bautista, Reiner Dunkl, Thomas Louvat, Sandro Stefanini i Ludovic Tattevin. Espai escènic: Lali Canosa. Creació de vídeo: G. Caron, M. Aranciva Randon, Ayoze Cabrera. Assistent de direcció: Marion Levy, Silvia Parisotto, Niko Bonniure. Traduccions: Niko Bonniure, Silvia Parisotto, Marion Levy. Coproducció: L'Antic Teatre de Barcelona, Artificio de Barcelona, Fabbrica Europa de Florencia i Cinema Teatrolux de Pisa. Projecte Sidereus Nuncios-Un programa de Cultura 2000 de la Unió Europea. L'Antic Teatre, del 26 al 29 de gener.

Tota escena nacional necessita espais de renovació teatral. Durant els anys vuitanta i noranta aquesta funció la va fer principalment el Mercat de les Flors. Desaparegut aquest espai per al teatre, podríem imaginar que la renovació teatral s'ha quedat òrfena: ben al contrari. Qui hagi seguit els passos de L'Antic Teatre, en aquests escassos tres anys de vida, s'haurà adonat que no solament és la sala que tira amb més força del quart circuit teatral, sinó que és l'espai de Barcelona que més seriosament està apostant pel teatre experimental.

Quan les institucions oficials aposten o bé pel teatre de disseny o bé per noms reconeguts —actitud ben diferent del risc que prenen fa vint-i-cinc anys—, trobem una sala privada, petita i amb pocs mitjans, que tot hi haver de fer mans i mànigues per arribar a final de mes, és en aquests moments qui realitza unes funcions de programació —de nova creació i experimentació— que cap sala oficial ni comercial s'atreveix a fer. D'aquesta manera, mort per al teatre contemporani el Mercat de les Flors, tenim un hereu legítim que porta per nom L'Antic Teatre. Aquesta afirmació pot semblar molt exagerada, però no ho és tant si observem la nòmina de creadors que hi ha donat cabuda en tan poc temps. Com a companyies residents o com a companyies invitades, L'Antic Teatre ha promocionat, entre d'altres, Amaranto, Sergio Fäustino (que al més de març va representar un espectacle al Teatre Lliure), el Col·lectiu Anatòmic (invitats al Festival de Teatre EntreCultures de Tortosa i vertadera avantguarda multimèdia del país), o un veterà de la gestió teatral barcelonina com és ara Andreu Morte.

No cal dir que la clau d'aquesta promoció de nous creadors, quasi tots ells encara pendents d'explotar artísticament, es troba en la gestió pertinaç de Semolina Tomic. Aquesta *performer*

croata, de la qual algun dia haurem de parlar més detingudament, després d'haver fet d'actriu per a La Fura dels Baus, finalment va obrir aquesta petita sala del carrer de Verdagner i Callís a Ciutat Vella. Val a dir, però, que de cara la promoció de nous creadors, Andreu Morte, llavors director del Mercat de les Flors —en la seva darrera etapa—, va tenir un rol molt important en programar al teatre de Montjuïc noves companyies que tenien el suport des de L'Antic Teatre. Només creant aquests circuits entre sales petites i grans es poden crear sinergies que ajuden a explorar nous territoris artístics, en obrir l'arc del teatre català, excessivament endogàmic i concentrat en unes poques capelletes, o fins i tot en una única. Dissortadament, sembla que aquest circuit, amb el canvi de programació al Mercat, s'ha tallat de nou. No hi insistirem més, però el teatre català actual necessita aquesta retroacció entre espais i creadors emergents; models com el que hi hem expressat no haurien de ser una excepció i dissortadament ho són.

En aquest article, però, parlarem d'un veterà, d'Andreu Morte, director i dramaturg d'un espectacle presentat del 26 al 29 de gener a L'Antic Teatre titulat *Los 5&collage. El programa interactiu*. Aquest muntatge de teatre que inclou elements multimèdia, gira a l'entorn d'un concurs televisiu realitzat en el més enllà per cinc directors de cinema: Luis Buñuel, John Cassavetes, Rainer Werner Fassbinder, Federico Fellini i Jean Cocteau. Aquests directors de cinema, que ja fa anys que van traspasar, no solament no es deixen manipular pel presentador de televisió, sinó que acaben fent tot un seguit d'invectives als espectadors, suposadament vius.

El dramaturg pren de cada un d'aquests directors algun dels aspectes més característics, tant en la vessant humana com creativa. És l'excusa que té Andreu Morte per reflexionar sobre diversos aspectes de la condició humana, des del metafísic fins a l'artístic. Per exemple, amb l'actitud anticlerical i blasfema de Luis Buñuel, criticarà de manera clara l'Església i la política sempre manipuladora de la consciència humana. Amb John Cassavetes, pare del cinema independent nord-americà, trobem les contradiccions de la creació contemporània, la qual molt sovint acaba cedint (com d'alguna manera va passar en aquest cas) davant les pressions de les grans empreses. Federico Fellini traurà ferro a l'assumpte i aposta pel sentit de l'humor i la ironia. Finalment, Jean Cocteau representa els valors de l'esnobisme cultural, i Rainer Werner Fassbinder fa de provocador i trencador de tabús socials, igual que Luis Buñuel.

En aquest *collage*, que presenta uns personatges dramàticament ben dibuixats, no s'hi intenta fer un exercici de cinefilia, sinó, com hem dit, es fa una reflexió atenta sobre la condició humana contemporània. El text, per una banda, critica la passivitat del ciutadà, tant en el teatre com en la vida, i revalorat tot un seguit de creadors que van arribar a ser uns grans homes pel fet de ser, precisament, uns grans subversius contra les limitacions de la seva època. Aquesta és la diferència entre els morts en vida i els vius després de morts. Els primers són aquells que s'han deixat portar per les circumstàncies, és el comú de la gent, que ha sacrificat la llibertat per la seguretat. Els segons, contràriament, continuen vius després de morts per la gosadia i la plenitud creativa que van tenir pel fet de desafiar els tòtems i els tabús. És la passivitat de l'espectador de la vida davant del creador de vida des de l'art i el pensament. La síntesi de tots aquests cineastes simbolitza, per tant, una forma de desafiament social que en tota època és necessària i del qual avui ens sentim bastant orfes.

Tot reflexionant a partir d'aquests directors, podem descobrir la nostra covardia mundana i vulgar: ens deixem manipular per la política o l'Església, ben al contrari que Buñuel; claudiquem

davant el neoliberalisme, com va acabar essent el cas de Cassavetes. I per descomptat preferim ser gasejats per les multinacionals abans de plantar cara a les noves formes de feixisme, ben lluny de l'actitud provocativa de Rainer Werner Fassbinder. La seguretat té un preu i és el no-res existencial, és la insuportable lleugeresa de l'ésser, que criticava Milan Kundera en la seva celebèrrima novella.

Per altra banda, podem dir que l'espai escènic —per part de Lali Canosa— fou molt acurat pel fet d'emular, al teatre, un plató de cinema amb un tràveling inclòs i pantalles de televisió petites «disparant» en tot moment sobre l'espectador, fent-nos recordar que en la comèdia de la vida tots som actors, alguns de protagonistes, com els directors de cinema esmentats, i d'altres que simplement fan d'extres perquè són éssers passius, com el públic, el poble en general. Però tots plegats, ho vulguem o no, formem part de la suposada societat de l'espectacle, som víctimes i botxins del nostre ser o no ser, i aquesta és la gran tria que hem de fer sobre les nostres vides.

Tant la direcció com la dramaturgia d'Andreu Morte fou encertada: se li noten els anys d'experiència com a gestor teatral. Fou una bona pensada triar actors de diverses nacionalitats —no oblidem que és una coproducció amb la Unió Europea—, per la qual cosa un noi italià feia de Fellini i un d'alemany de Fassbinder. Aquesta és una de les característiques no solament d'aquest muntatge, sinó també de L'Antic Teatre: la multiculturalitat. Tots sis actors —Osvaldo Ayre, Alexis Bautista, Reiner Dunkl, Thomas Louvat, Sandro Stefanini i Ludovic Tattevin— van saber donar to i credibilitat als seus personatges.

Concloent: un espectacle interessant que diu i fa pensar, un fet difícil de veure i escoltar en la cartellera de Barcelona. L'Antic Teatre, però, en aquest camp és una de les poques excepcions, perquè crea —no dissenya— i sobretot pensa, perquè és un centre de creació contemporània de gran nivell que el teatre català no pot deixar escapar.